

LBRIS

We know
books

IEROMONAH AGAPIE CORBU

*Insemnări
din
Postul Mare*

SF. NECHARIE

CUPRINS

Lămurire	7
Duminica Înfricoșatei Judecăți	11
Începutul	17
Duminica Ortodoxiei	45
Duminica Sfântului Grigorie Palama	71
Duminica Sfintei Cruci	81
Duminica Sfântului Ioan Scărarul	99
Duminica Sfintei Maria Egipteanca	109
Duminica Stâlpărilor	131
Sfânta și Marea Săptămână a Patimilor	133

© pentru ediția de față Editura Sf. Nectarie, 2024

© Ierom. Agapie Corbu

Redactor: ierod. Filothei Vilcu

Lector: Nicolae Coșofreț

Corector: Pr. Alin Puiu Ionuț

Concepția grafică: Baroque Books & Arts®

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

AGAPIE CORBU ieromonah

Însemnări din Postul Mare / ieromonah Agapie Corbu. - Arad :

Editura Sfântul Nectarie, 2024

ISBN 978-606-8840-30-7

2

LĂMURIRE

În prima zi a Postului Mare, câteva tropare cântate la utrenie condensează programatic rostul Păresimilor și orientează atenția spre cele esențiale:

„Preacinstitul Post să-l începem cu bucurie. Să lepădăm lucrurile în-tunericului și să ne îmbrăcăm cu armele luminii. Să strălucim cu razele sfintelor porunci ale lui Hristos, Dumnezeuul nostru, ca să ajungem luminați la sfânta Înviere cea de a treia zi, care luminează lumea cu nesticăciunea.”

Însemnările care urmează au fost făcute în Postul Mare din anul 2023 și au fost selectate dintr-un număr mai mare de notițe, potrivit cu felul în care surprind și dezvoltă aspecte ale acestui proces de pocăință și luminare lăuntrică la care, cum vedem, ne cheamă Triodul.

Unele însemnări sunt scurte meditații sau explicații lapidare ale unor creații iconografice infinite mai bogate din Triod, citite la biserică, iar altele cuprind ecourile câtorva dintre scrierile, patristice ori umaniste, care mi-au trecut prin mâini în această perioadă. Textele biblice și filocalice, grecești, latinești sau siriace, citite la chilie în acest răstimp cu zăbavă, fără ceas și cu nesfârșite reveniri, cu pasiune pentru amănuntul plin de sens și pentru perspectiva de ansamblu, au o densitate care nu mi-a permis luxul rezumatului, ci doar simple aluzii sau glosări menite să nutrească speranța unor viitoare tălmăciri însoțite de tâlcuiri.

Dintre cele câteva însemnări făcute strict pentru uz personal în Postul Mare din anul 2023, ca leac împotriva uitării, le-am ales, la insistențe prietenești, dar străine scopului meu original, pe cele care am considerat că pot interesa un cerc mai cuprinzător de cititori. De exemplu, pe cei care au acasă Triodul, dar se simt intimidăți de proporțiile lui, sau pe cei care doresc să-și nuanțeze viziunea despre Postul Mare, sau pe cei care, constrânși de ritmul slujbei, nu reușesc să zăbovească asupra textului citit sau cântat, dar și pe cei încă speriați de ideea de post, mai cu seamă ... Mare.

Hotărâtoare în selecția însemnărilor a fost relevanța lor pentru o înțelegere mai nuanțată a unora dintre căile puse înainte de Postul cel Mare pentru a

ajunge, prin pocăință, la sărbătoarea Învierii. Oricine are acasă cartea Triodului o poate citi tihnit în perspectiva schițată în cele ce urmează, nu măsurând numărul troparelor, ci căutând înțelesul care te schimbă.

Când învățăm să mergem pe căile Triodului, an după an, prin fericita îmbinare dintre asceza trupească și lucrarea minții – citire, meditare, rugăciunea lui Iisus –, descoperim în ele tot atâtea prilejuri de înnoire și înviere launtrică, deopotrivă duhovnicească și intelectuală, sub călăuzirea Părinților.

Rostul acestor însemnări
este legat de cel al Postului Mare
și îl va desluși
cine nu se oprește la mulțimea ideilor,
ci adu-mecă în ele
unitatea duhului Triodului,
dorind a intra luminos în
Lumina Învierii!

DUMINICA ÎNFRICOȘATEI JUDECĂȚI

26 februarie 2023

De mulți ani observ simetria perfectă a dispunerii duminicilor ciclului mistagogic pascal în raport cu Duminica Învierii. Este vorba de un chiasm, adică de o dispunere a ideilor într-o formă concentrică bazată pe paralelismul membrilor și pe un punct central în jurul căror elementele paralele pivotează. Chiasmul oferă posibilitatea unei analize sincrone, dar și diacronice.

De obicei, interpretarea duminicilor din Triod este făcută sincron, fiecare fiind privită doar ca o etapă în pregătirea pentru Ziua Învierii. Din perspectiva structurii chiasmice a perioadei mistagoge pascale, sensurile se întrepătrund și se luminează reciproc, sincron și diacronic, indiferent de momentul istoric în care s-au produs:

trecut, prezent sau viitorul eshatologic. Ceea ce unește și dă sens tuturor acestor registre temporale este evenimentul unic al Învierii Domnului.

Astfel, vom citi concentric și simultan atât Postul cel Mare cât și perioada Penticostarului, fiecare explicându-se foarte bine prin cealaltă și prin punctul central, Duminica Învierii:

1. Duminica Înfricoșatei Judecăți
  2. Duminica Izgonirii lui Adam din Rai
  3. Duminica Ortodoxiei
  4. Duminica Sfântului Grigorie Palama
  5. Duminica Sfintei Cruci
  6. Duminica Sfântului Ioan Scărarul
  7. Duminica Sfintei Maria Egipteanca
  8. Duminica Stâlpărilor
- DUMINICA ÎNVIERII**
- 8'. Duminica Sfântului Apostol Toma
  - 7'. Duminica Sfintelor Femei Mironosițe
  - 6'. Duminica Slăbănogului
  - 5'. Duminica Samaritencei
  - 4'. Duminica Orbului
  - 3'. Duminica Sinodului I Ecumenic
  - 2'. Duminica Cincizecimii
  - 1'. Duminica Tuturor Sfinților

Simetria e perfectă, un chiasm clasic, ca în textele biblice și patristice (rugăciuni, imnografie). Așadar, numărătoarea începe de la extremități spre centru, rezultând opt perechi: 1-1'; 2-2' ș.a.m.d., toate unite prin Duminica Învierii, care dă direcția interpretării fiecăreia în parte și a tuturor împreună.

Duminica Înfricoșatei Judecăți devine, în lumina Învierii, sinaxa Tuturor Sfinților care au împlinit cuvântul lui Iisus. Duminica Izgonirii din Rai, adică a păcatului și a pierderii Sfântului Duh de către Adam, devine, prin Înviere, Duminica Pogorării Sfântului Duh.

Πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βῆματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον („Noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău“). Câtă măreție! Eu, omul, eu, păcatul în stare pură, să mă 2 Cor. 5, 10

înfățișez înaintea unui asemenea Dumnezeu! Poate că va fi prima oară când mă voi simți tratat cu adevărat ca om.

Săptămâna „brânzei“, în care intrăm, ca dezlegare parțială la anumite bucate de dulce, este o imagine a vieții încă nedesăvârșite din rai a lui Adam și a Evei. Acestei perioade paradisiace, întreruptă brusc prin neascultare, îi corespunde, potrivit structurii de mai sus, săptămâna dintre Cincizecime și Duminica Tuturor Sfinților. În această ultimă săptămână, adevărată icoană a eshatonului, dezlegarea este la toate felurile de bucate, arătând într-un mod foarte concret un înțeles teologic de mare subțirime: starea eshatologică dobândită prin Învierea lui Iisus Hristos, trăită acum în arvună, este superioară stării paradisiace a lui Adam de dinainte de cădere.

Purtată de cele două aripi ale acestei perioade unite în Duminica Sfintei Învieri, mintea contemplă înțelesuri teologice neașteptate,

care dau tâlc și rost fiecărui detaliu al vieții noastre bisericești. Până și dieta, adaptată fiecărei perioade în parte, este un reflex al Evangheliei, al teologiei și al Filocaliei.

Ce semnificații au aceste dezlegări? Desigur, acum e vorba și de o pregătire trupească pentru postul de șapte săptămâni. Dar săptămâna corespunzătoare a Cincizecimii? O simplă și biologică pregătire pentru Postul Sfinților Apostoli? Nicidecum. Motivul este teologic, duhovnicesc, mistic: săptămâna aceasta, inaugurată de Cincizecime, este icoana eshatonului, împlinire a întregii iconomii dumnezeiești, al cărei pivot e Învierea. Este chipul ospățului eshatologic, imagine a nunții fiului de împărat: cel ajuns aici fără straițe de sărbătoare este aruncat afară. Straițele de nuntă, straițele de sărbătoare, straițele de veselie luminată pe care ni le vom țese în toate aceste 16 săptămâni, începând de azi, sunt veșmântul nostru pentru ospățul nunții Mielului cu Mireasa.

*cf. Mt. 22.
12-13*

*cf. Mt. 22.
1-14;
cf. Apoc. 19, 9;
22, 17*

Săptămâna întâi
27 februarie - 4 martie

ÎNCEPUTUL

Πῶν ἀρχὴ ἡμῶν!¹
(Oare și în cazul Postului Mare?)

Textele biblice ale Triodului, paremiile, pericopele din Apostol și Evanghelie – coloana vertebrală a acestei perioade: susține fizic și transmite informația duhovnicească în modul cel mai condensat cu putință. Exegeza acestor texte – un nesecat izvor de insufflare.

„Și a văzut Dumnezeu că lumina este bună²“. De atunci, notează Narsai († 502), „lumina este veșmântul frumos care împodobește totul“². A vedea frumusețea lumii înseamnă a-i întrevede lumina care îi dă formă. La

¹ Dicton grecesc: „Orice început este jumătate“.

² Narsai, *Tâlcuire la Facere I*, 19, în *Homélies de Narsai sur la Création*, (ed.) Philippe Gignoux (PO 34, fasc. 3-4), p. 108.